

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІМЕНІ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

**Збірник наукових праць
студентства й наукової молоді**

Харків – 2020

УДК: 881 + 883 + 882 + 882 + 808
Ф 56

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Протокол № 6 від 20. 10. 2020 року

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Голобородько Костянтин Юрійович – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка;

Маленко Олена Олегівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства та лінгводидактики;

Мельников Ростислав Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова;

Щербакова Наталія Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови;

Лебеденко Юлія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, координатор з наукової роботи українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка;

Сергієнко Катерина – голова студентського наукового товариства українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка.

Автори публікацій несуть відповідальність за достовірність фактичних даних, чіткість викладу тексту, цитування, а також мовно-стилістичний рівень написання матеріалів.

Філологія ХХІ століття : Збірник наукових праць студентства й наукової молоді [редкол.: К. Ю. Голобородько (голов. ред) та ін.]. – Харків: ХНПУ імені Г.С.Сковороди, 2020. – 72 с.

Вірність Батьківщині, засудження продажності, уславлення чесності, безкомпромісності і лицарства – ознаки переважної більшості творів поетеси минулих років і сьогодення.

Слід звернути увагу й на твір «Древлянський триптих», у якому героїня намагається втекти від проблем сучасності, переосмислює конкретну історичну подію, повертається в ту точку відліку, яка допомагає їй проаналізувати власне «я». Минуле розмивається із сьогоденням, приходить переосмислення життя, яке допомагає розуміти вчинки минулих поколінь. І, таким чином, це допомагає нам повернутися до витоків української нації, формувати національну свідомість та гордість за історичне минуле України.

Минуле у творах Ліни Костенко – навчальний матеріал для наступних поколінь, а сучасність – уособлення швидкоплинності життя, а не прикрий наслідок минулого. У Ліни Костенко, як ні в кого іншого вдалося поєднати досвід минулих поколінь у «навчальній» формі для поколінь наступних, пробуджуючи патріотизм і почуття національної гідності не за допомогою гучних гасел, а проникаючи в серця читачів простим, «негучним» словом.

Література

1. Андрухович Ю. Абсолютний слух / Юрій Андрухович // Поезія Ліни Костенко в часах перехідних і вічних: матеріали круглого столу. – Х., 2005. – С. 94–95)
2. Бакула Б. Історія і поезія: (Етико-гуманіст. змістінтимноїлірикиЛ.Костенко) // Дивослово. - 2000.- 3. - С.42-45.
3. Дзюба І. Є. Поети для епох / Іван Дзюба. – К., 2011. – С. 4-32.
4. Костенко Л. Вибране / Ліна Костенко. – Київ :Видавництвохудожньоїлітератури «Дніпро», 1989. – 560 с.
5. [Електронне джерело] – <https://day.kyiv.ua/uk/article/osobistist/moya-lina-kostenko>.
6. [Електронне джерело] – https://ru.osvita.ua/vnz/reports/ukr_lit/14653/.

УДК 821.161.2

*Якубець Інна Миколаївна
Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Т.В. Веретюк*

ЗБІРКА «СЕЗОН НЕНАПИСАНИХ ВІРШІВ» Б. ТОМЕНЧУКА В РЕЦЕПЦІЯХ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦІВ

Богдан Томенчук – наш сучасник, поет, громадський діяч. Поетична збірка «Сезон ненаписаних віршів» є четвертою у його творчому доробку. Проте на сьогодні немає ґрунтовних досліджень поезії митці, що й зумовлює актуальність нашої розвідки.

Збірка «Сезон ненаписаних віршів» побачила світ у 2015 р. і, за словами самого автора, не надто відрізняється від попередніх за тематикою, проте насичена новими інтерпретаціями. В інтерв'ю поет особливо виділяє такі мотиви, як світ, жінка, істина, війна, підлість, святість, суть і «метушня житейська» [4]. Звертає увагу автор і на походження назви книги. На його думку, заголовок «Сезон ненаписаних віршів» влучний, адже останні два рока митець не записував поезії, а начитував і зберігав їх на гаджеті, що й пояснює появу в назві словосполучення «ненаписані вірші». Незважаючи на це, поет переконаний, що паперову книгу не замінити електронними ресурсами, і додає, що зазвичай пише свої твори переважно на серветках за кавою [4].

До творчості Б. Томенчука звертаються і сучасні дослідники в галузі літературознавства. Приміром, Є. Баран, аналізуючи поезії митця, висловлює думку про те, що вірші Б. Томенчука політичного, інтимного, особистого характерів є влучними, дотепними, іронічно-гумористичними, сатирично-дошкульними [1: 14]. Іншим прикладом може бути розвідка О. Деркачової, у якій, розглядаючи концепт «гріха» у збірці «Сезон ненаписаних віршів», авторка звертає увагу на те, що в перших двох частинах книги ліричний герой протиставляє свій чистий світ кохання, близькості з іншою людиною світу, гріховному, де немає місця любові. Головними героями виступають Він та Вона, яких бачимо у своєму проїнятому ніжністю та музикою світі. Це інший світ, створений двома закоханими. Тому так часто гріх ліричний герой означає як такий, що виходить за межі світу реального, починається за ним. Кава, скрипка, жінка, цілунок, ангел, лінія любові, смуток, світіння, музика, дотик постають як найголовніші образи цих двох циклів [3: 292].

Натомість в останній частині, яка називається «З долоней любові у зону війни», «гріх» отримує іншу інтерпретацію. Відбувається зміна простору, причиною якої є війна і смерть. Громадянсько-патріотична лірика набуває особливо болісного звучання, коли в ній чітко представлений сучасний часопростір. Душевне тепло і затишок поступаються приреченості та безнадії. Крім цього, дослідниця відзначає зміну колористики. Пастельні тони, білизна снігу, непорочність замінюються зображеннями ночі, крові, темряви, бруду, у яких людина, відчувається самотньою. Вартою уваги є зміна ціннісних орієнтирів світу, для якого гріхом стає те, що насправді є святим [3: 293].

Важливим є те, що ліричний герой називає свої почуття і стосунки «гріхом» з точки зору суспільних стереотипів. Саме тому поряд із тим, що назване гріхом, завжди у творах виступають чистота, музика небес, хорали, що протиставлені світу. Власне, сам світ у віршах зображується грішним, тому у ньому немає місця чистому кохання, чистій пристрасті, коханій ліричного героя.

За спільною думкою дослідників, поезії Б. Томенчука вражають глибиною переживань. Громадянське звучання, соціальний контекст його віршів очевидні. Так, в одній з наукових розвідок О. Деркачової

порушується проблема «свого» / «чужого» у творчості сучасних митців, зокрема і в поезіях Б. Томенчука. У такий спосіб, було відзначено, що у віршах поета виділяється бінарна опозиція «своя країна» – «чужа країна», де усе, що стосується України, є своїм, інше – чужим [2: 58]. Любов, близькість, яку суспільна мораль називає хіттю, а відтак одним із гріхів, автор ставить на найвищий щабель людського буття, щабель, ставши на який, людина опиниться на відстані півкроку до Бога.

Отже, як бачимо, поезії Б. Томенчука привертають увагу читачів і дослідників своєю наближеністю до сучасного життя, громадянським звучанням, актуальністю і глибиною висвітлених почуттів, що й обумовлює подальше вивчення творчості цього митця.

Література

1. **Баран Є.** Терпке вино спокуси і спокути: [про зб. поезій Б. Томенчука «Німі громи»]. *Західний кур'єр*. 2008. 14 лют. (№ 6). С. 14.
2. **Деркачова О.** Топос міста в поезії Богдана Томенчука (на матеріалі збірки «Сезон ненаписаних віршів»). *Художні модуси хронологу в культурно-мистецькому дискурсі*. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2016. С. 57–59.
3. **Деркачова О.** Художній концепт «гріх» в поезії Богдана Томенчука (на матеріалі збірки «Сезон ненаписаних віршів»). *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. 2015. № 2(30). С. 287–295.
4. **Томенчук Богдан:** А пишу я, здебільшого, на серветках за кавою. URL: <http://vikna.if.ua/news/category/culture/2015/12/07/45480/view> (дата звернення: 19.10.2020)